

drukken. In zoo'n geval schrijft de prozaïst, zooals ieder mensch schrijft, hoogstens wat gemakkelijker of smaakvoller. Toch is het de plicht van ook dezen prozaïst om zijn taal met de grootste nauwkeurigheid te bestudeeren en zijn stijl zoo gedegen mogelijk te doen zijn. Want komt eens het oogenblik van een grootschere bezieling — van de werkelijke genade, dan zal zijn taal een beter en edeler instrument zijn, en, waar hij zoo lang zijn taal gediend heeft, zal de taal hem dienen en hem toevloeien in de uren van zijn genade.

Het is met de kunst van het woord, het is met het beoefenen van het proza, zoo gesteld, dat geen die niet met den diepsten — zij het soms slechts gedeeltelijk bewusten eerbied bezielde is tegenover de magie van woord en stijl, van rythme en schikking, van stijging en val, dat niemand die de schoonheid niet erkent als de bloeseming van de aandrift, ooit de taal zal hanteeren zóó, dat hij die versterkt en verrijkt.

En nu kunnen we helaas van weinig moderne proza-schrijvers (er zijn gelukkig zeer verheugende uitzonderingen) zeggen dat zij de taal verrijken. Zij schrijven los en grillig, het schijnt of zij niet luisteren naar een diep in hen klinkende muziek. Eer lijken zij den dagelijkschen praatstijl bij voorkeur als grondslag te nemen. Dat maakt het proza arm en banaal. En ook deze kleine roman heeft weinig dat een persoonlijke stijl-overtuiging suggereert. Het heeft zelfs niet die bekoorlijke onhandigheid waarmee een zeer groot menschelijk gevoel toch boeien kan.

Het is overigens in menig opzicht niet zonder verdienste, het is levendig en frisch, doch het schenkt slechts in enkele momenten een waarachtige ontroering. Het is daar waar het conflict der minnenden zijn hoogtepunt krijgt — daar komt een warme, deernisvolle vrouwestem doorklinken, in dat oogenblik is Agnes van der Moer een bezielde schrijfster.

J. d. W.

MARGOT VOS, *Vlaammende Verten*. Amsterdam, Em. Querido, 1926.

MARGOT VOS, *Intermezzo*. Blaricum, De Waelburgh, 1926.

MIEN LABBERTON, *In U heb ik gevonden*. Utrecht, W. de Haan, 1926.

Bitter te bedenken is het, hoe deze tijd telkens weer in schijnbeeld voortbrengt wat wij het dringendst behoeven: het neerzinken van de schoonheid in de massa en het herstel harer betrekkingen met het Goddelijke. Het is verbijsterend, en niets minder, telkens weer geplaatst te worden voor proeven van zoogenaamde sociale en religieuze poëzie, welke met wezenlijke dichtkunst nagenoeg niets hebben uit te staan, noch de zich wegschenkende Charitas en de brandende Godsliefde binnen hun vormen hebben weten te sluiten. En dit laatste is verreweg het ergste. Immers: wij mogen al

het vermogen van den kunstenaar in zijn tekortkomingen beoordeelen, tegenover den laatsten grond van zijn talent past niet anders dan een subjectief „ik vind”, dat, in welke objectieve verkleeding ook, nimmer uitsluitel zal kunnen geven omtrent de schoonheidswaarde van een bepaald werk als zoodanig. Men kan over de schoonheid philosopheeren, men kan de mate harer verwezenlijking in eenig kunstproduct meer of minder positief bepalen, maar haar onmiddellijke aanwezigheid moet men hebben.... gevoeld! Vandaar dat alle theoretische uiteenzettingen omtrent kunst, allerhande kritische beschouwingen niet buitengesloten, in zeker opzicht wel altijd mank zullen gaan. Iets anders echter is, of de liefde tot God en tot de menschen in de Poëzie ooit haar hoogste verwerkelijking zal vermogen te vinden en of niet veeleer deze „religieuze” en „sociale” dichtkunst een duidelijk symptoom is van den decadenten staat zoowel van het dichterschap als in het algemeen van onze cultuur. Velen mogen het nu nog niet beseffen, maar het zal niet zoo heel lang meer kunnen duren, of men zal het monstrueuse inzien van een „poëtische” Charitas en een „poëtische” Godsliefde in een tijd, die letterlijk schreeuwt om verlossing en barmhartigheid.

Tot deze sombere overwegingen geven de gedichten van Margot Vos en Mien Labberton, helaas, alle aanleiding. Wij zijn met dit werk schier geheel buiten het terrein der Dichtkunst geraakt. De schoonheid is hier een propaganda-middel geworden en haar kristallen ontroeringssfeer herkent men niet meer in den chaos van troebele, ondoorleefde emoties. Deze poëzie druipt als het ware van vroomheid en medelijden, maar het is enkel berijmde vroomheid en rhythmisch medelijden, een slaapdrankje voor wakker geschrokken gewetens, dat daarom wellicht zoo gretig wordt geaccepteerd in den lande!

Onrechtvaardig moge dit oordeel zijn tegenover het kunnen dezer dichtersessen, (hun talent behoort nu eenmaal tot een zeker soort dichterschap, die zich wel steeds zal vormen — parasitisch — om het waarachtig dichterschap heen), tegenover hun zedelijke verantwoordelijkheid is het dat geenszins. Zij immers hebben vergeten, dat de „geestelijke” mensch van dezen tijd een dubbele verantwoordelijkheid draagt. Zij hebben genoeg genomen met die aangaande hun werk in het beste geval, doch zij hebben die aangaande hun leven voor de eerste verwaarloosd. Met andere woorden: zij hebben de Charitas afgebeeld in hun arbeid en Gods naam gevangen in hun vers, eer zij de barmhartigheid en de aanbidding van de straat hadden geleerd. Anders zouden zij nimmer zonder een schrijnend schuldbesef tot hun werk zijn gegaan. Nu is hun werk luxe, versiering, die ergernis wekt, te midden van honger en gebrek.

R. H.